

פעילות מסכמת בתחביר

שם הקורס: עברית: לשון, הבעה והבנה

כתבה: מיכל חמד, תיכון אהל שם, רמת גן

תיאור הפריט: פעילות המסכמת את לימודי התחביר לקראת שאלון ב' בבחינת הבגרות בלשון בכיתה יא.

דרכי הוראה-למידה ייחודיות: הפעילות מאפשרת לתלמידים להשמיע את קולם, דבר החביב מאוד על תלמידים מחוננים, ועם זאת היא תוחמת את מסגרת הדיון לפסקה של אחד עשר משפטים. תחילת הדיון היא עניין חשוב מאוד בכיתה מחוננים, ומניסיוני אני למדה שקשה מאוד לגרום להם לשים נקודה בסוף הדברים. התלמידים נדרשו לכתובה יצירתית וניתן להם חופש בבחירת הנושא. כמו כן, הם נדרשו לחשוב איך לנסח את דבריהם במסגרת המגבלות התחביריות שהטלתי עליהם. שתי הדרישות האלה יצרו אצלם מוטיבציה גדולה לבצע את המשימה ותרמו להצלחתה.

מטרות:

- א. בתחום הדעת – תרגול וחזרה על סוגי המשפטים שנלמדו לקראת הבגרות בלשון.
- ב. בתחום החברתי – כידוע, אין סכין מתחדדת אלא בירך של חברתה, והפעילות מעודדת את התלמידים לעבוד בזוגות ולשתף פעולה.

מושגים מרכזיים:

1. משפט פשוט: פועלי, שמני, ייחוד, כולל.
2. משפט מורכב: פסוקית נושא, פסוקית לוואי, פסוקית תיאור (כלשהו), פסוקית מושא ומשפט בעל כמה פסוקיות (זו לצד זו או זו בתוך זו).
3. משפט מאוחד.

מהלך השיעור: כתבתי על הלוח את סוגי המשפטים שנלמדו. ביקשתי מן התלמידים לעבוד בזוגות ולכתוב יחד פסקה לכיתה, כלומר לא אוסף של משפטים, על כל נושא העולה על רוחם וקרוב ללבם. הפסקה צריכה להיות מורכבת מאחד עשר משפטים (משפט אחד בלבד מכל סוג תחבירי) ולהסתיים במשפט פשוט הכולל בעת ובעונה אחת את כל שלושת הסוגים שלמדנו השנה (שמני, ייחוד, כולל). לקראת סוף השיעור הקריאו חלק מן הזוגות את החיבור שכתבו.

אמצעים: ניסיתי להגות משימה שלא תחייב עבודה פעילה עם מחשב, משום שהחיבור למחשב גורם לתלמידים "לברוח" מן המשימה לשפע הדברים המעניינים שהמחשב יכול להציע להם.

תוצר שהוא ביצוע הבנה: החיבור הכולל את כל סוגי המשפטים שנלמדו.

רפלקציה: התלמידים החלו לעבוד והכיתה המתה המיה חיובית. הם נהנו מאוד מן העבודה המשותפת ומן האתגר שהצבתי בפניהם. הם התווכחו ביניהם מי יספיק לקרוא בקול את הפסקה ולא ויתרו גם כשנשמע הצלצל.

דרך יצירת קשר עם הכותב: michalz@zahav.net.il